Socialstyrelsen

በስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ ንዝወሃቦ ዝምልከት ሓበሬታ

ክንክን ብመሰረት LPT

ትሕዝቶ

ጵቡቕ ክንክን ንኽትረክብ መሰል ኣለካ 1

ኣስገዳዲ ክንክን ብመሰረት LPT 2

ሓበሬታ ናይ ምርካብ መሰል ኣለካ 4

ብዛዕባኻ ሓበሬታ ንመን ይወሃብ? 5

ደጋፊ ሰብ ክግበረልካ መሰል ኣለካ 6

ገለ መሰላት ድሩታት ክኾኑ ይኽእሉ 8

ኣስገደድቲ ስጉምትታት 10

ይግባይ ክትብል መሰል ኣለካ 13

ምስ ዘይትዓግብ ወይ ሕቶታት ምስ ዝህልወካ 14

መዝገበ ቃላትን ኣሕጽሮተ ቃላትን 15

መወከስታት 16

ነቶም ትሕቲ 18 ዓመት ዝዕድሚኦምን ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ ዝወሃቦ ዘለዉ ሰባት ዝምልከት ፍሉይ ብሮሹር ኣሎ።

እዚ ሕታም እዚ ብሕጊ መሰል ቅዳሕ ዝተሓለወ እዩ። ክትጠቅስ ከለኻ ምንጪ ክግለጽ ኣለዎ። ምስልታት፡ ስእልታትን ፎቶግራፍን ንምብዛሕ፡ ፍቓድ ደራሲ የድሊ።

እዚ ሕታም ብፒዲኤፍ ኣብ መካነ መርበብ ሃገራዊ ቦርድ ጥዕናን ሰብኣዊ ድሕነትን ኣሎ። ጠለብ ምስ ዝህሉ፡ እዚ ሕታም ንኣካለ ስንኩላን ዝኸውን ብኣማራጺ መልክዕ ከነዳልዎ ንኽእል ኢና። ብዛዕባ እዚ ኣማራጺ መልክዕ ሕቶታት ናብ alternativaformat@socialstyrelsen.se ለኣኽ።

ISBN: 978-91-7555-620-8

ቁጽሪ ጽሑፍ፤ 2023-12-8850

ሕትመት፤ Elanders Sverige AB, 6 000 ቅዳሕ ታሕሳስ 2023

ዝተሓትመሉ፡ www.socialstyrelsen.se፡ ታሕሳስ 2023

ጽቡቕ ክንክን ክትረክብ መሰል ኣለካ

እቲ ክንክን ንዓኻን ንኹሉ ሰብን ውሑስን ዘተኣማምንን ክኸውን ኣለዎ። እቶም ሰራሕተኛታት ዝሰልጠኑን ትኽክለኛ ናይ ሕክምና ተመኩሮ ክህልዎምን ይግባእ። ከምኡ'ውን እቲ ክንክን ኣብ ዝወሃበካ እዋን፡ እቲ ዝበለጸ ናትካ ረብሓ ኣብ ግምት ዘካተተ ክኸውን ይግበኦ።

በስገዳዲ ክንክን ዝወሃብ መዓስ እዩ?

እቲ ንቡር ዝኾነ ሰብ ብዘይ ፍቓድካ ክንክን ክህበካ የብሉን። ኣብ ሕጊ ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ(LPT) ዝርከቡ ሰለስተ ረቛሒታት እንተ ኣማሊእካ ግን እቲ ክንክን በስገዳዲ ክወሃብ ይኽእል እዩ።

ክማልኡ ዘለዎም ረቛሒታት ድማ፤

- ከቢድ ምንዋጽ ኣእምሮ ምስ ዝህልወካ።
- 24 ሰዓታት ናይ ስነ-ኣእምሮ ክንክን ምስ ዘድልየካ።
- ነቲ ዘድልየካ ክንክን ምስ ትሕረሞ።

ኣስገዳዲ ክንክን ብመሰረት LPT

ብመሰረት LPT ኣስገዳዲ ክንክን ዝውሃበካ እንተ ደኣ ክልተ ዝተፈላለዩ ሓካይም፡ ኣብ'ቲ ሕጊ ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ(LPT) ብምምርኳስ ክንክን በስገዳዲ ከምዘድልየካ ምስ ዝግምግሙ እዩ።

ብዘይፍቓደይ ክንክን ክውሃበኒ ዝውስን መን እዩ?

ኣብ ከባቢኻ ዘሎ ሰብ፡ ኣብ ኣዝዩ ከቢድ ስነ-ኣእምሮኣዊ ኩነታት ከም ዘለኻ ምስ ዝርኢ፡ ክንክን ንኽትረክብ ናብ ክንክን ጥዕና ከም ትኸይድ ይሕግዘካ።ሓደ ሓደ ግዜ ሓገዝ ፖሊስ የድሊ ይኸውን።

ሓኪም ምስ መርመረካን እቶም ሰለስተ ናይ ኣስገዳዲ ክንክን ረቛሒታት ከም ዝተማልኡ ምስ ኣረጋገጸ እቲ ኣስገዳዲ ክንክን ኣድላዪ ክኸውን ይኽእል። ኣብ እዋን ምርመራ ሓኪም፡ ጸገማትካ ክትገልጽ ዕድል ይውሃበካ እዩ። ብዘይ ድሌትካ ንምንታይ ክንክን ክውሃበካ ከም ዘለዎ እውን ሓበሬታ ድሮ ተዋሂቡካ ክኸውን ኣለዎ። ድሕሪኡ እቲ ሓኪም ናይ ክንክን ምስክር ወረቐት ክጽሕፍ እዩ።

ቅድሚ ኣስገዳዲ ክንክን ምውሳኑ ግን ካልእ ተወሳኺ ሓኪም እዉን መርሚሩ ብመሰረት LPT ክንክን ከምዘድሊ ክግምግምን ኣለዎ።

እቲ ክንክን ኣብ ክፍሊ ጥዕና ይጅምር

እቲ ኣስገዳዲ ክንክን ኣብ ዝጅምረሉ፡ ን24 ሰዓታት ኣብ ዕጹው ክፍሊ ሕክምና ኢኻ ትኸውን። ኣብ ገለ ገለ ኣጋጣሚታት ድሕሪ ቁሩብ ግዜ ናብ ኽፉት ኣስገዳዲ ክንክን ከተመልክት

ከተመልክት ትኽእል ኢኻ። እዚ ማለት እቲ ሓኪም ዝውስኖ መምርሕታት ክሳብ ዝተኸተልካ ኣብ መዓልቲ 24 ሰዓታት ኣብ'ቲ ሆስፒታል ክትህሉ ኣየድልየካን እዩ። ንኣብነት ኣብ ሓደ ውሱን ቦታ ክትነብር፡ መድሃኒት ክትወስድ ወይ ኣብ ቴራፒ(ፍወሳ) ክትሳተፍ ክትግደድ ትኽእል ኢኻ።

ናይ ክንክን ውጥን ክህልወካ ይግባእ።

እቶም ሰራሕተኛታት ብዝተኻእለ መጠን ኣብ ዝሓጸረ እዋን ብዛዕባ እቲ ክንክንካ ውጥን ከዳልዉ ይግባእ። እንታይ ዓይነት ክንክን ከምዘድልየካን ጥዕናኻ ብኸመይ ተማሒሹ ድሕሪ ደጊም ኣስገዳዲ ክንክን ከምዘየድልየካን እቲ ውጥን ክገልጽ ይግባእ።

እቲ ኣስገዳዲ ክንክን መዓስ እዩ ዘብቅዕ?

> ዕላማ ኣስገዳዲ ክንክን፡ ብዝተኻእለ መጠን ጽቡቕ ሃሊኻ እቲ ዝወሃበካ ክንክን ብዘይ ምግዳድ ንኽወሃበካ እዩ።

እቲ ሓኪም እቶም ነስገዳዲ ክንክን ዝምልከቱ ሰለስተ ረቛሒታት ይማልኡ ከም ዘለዉ ብቐጻሊ ክግምግም ኣለዎ። ካብቶም ረቛሒታት ሓዴኦም ምስ ዘይማላይ በስገዳዲ ድሕሪ ደጊም ክንክን ክወሃበካ የብሉን።

እቶም ሰለስተ ረቛሒታት ጌና ሕጂ እዉን ይማልኡ እንተለዉ ግን ፡ እቲ ሓኪም ነቲ ናይ ክንክን ግዜ ንኸናውሖ፡ ደንጉዩ እንተ ተባህለ ኣብ ውሽጢ ኣርባዕተ ሰምንቲ ናብ ቤት ፍርዲ (ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ) ከመልክት ኣለዎ። ክንደይ ግዜ ክናዋሕ ከም ዝኽእል ደረት የብሉን።

ሓበሬታ ክወሃበካ መሰል ኣሎካ

- እቶም ሰራሕተኛታት ምእንቲ ክርደኣካ ሓበሬታ ክህቡኻ ኣለዎም፣ ሕቶታትካ ድማ ክምልሱልካ ኣለዎም።
- ብዛዕባ እቲ ሕጂ ዝወሃበካ ዘሎ ክንክንን ድሒሩ ዝተመደበ ነገር እንተሃልዩን ሓበሬታ ክወሃበካ መሰል ኣለካ።
- ኣብ እዋን ክንክን እቶም ዝወሃቡኻ መድሃኒታት፡ ፍወሳን ካልእ ነገራትን ብኸመይ ከም ዝጸልዉኻ ንኽትፈልጥ ሓበሬታ ክወሃበካ መሰል ኣሎካ።

ሓበሬታ ብዛዕባ ክንክንን መድሃኒታትን

እቶም ሰራሕተኛታት ዝተፈላለዩ ክንክናትን መድሃኒታትን ንዓኻን ኣካላትካን ብኸመይ ክጸልዉኻ ከም ዝኽእሉ ክነግሩኻ ኣለዎም። ብተወሳኺ እቲ ዝወሃበካ ክንክን ስግኣት ኣለዎ እንተኾይኑ፡ እቲ ትወስዶ መድሃኒት ምስ ወሰድካ ገለ ከጋጥም ዝኽእል እንተኾይኑን ጎድናዊ ሸነኻት እንተለዎን፡ ንኽትፈልጥ መሰል ኣለካ።

እቶም ሰራሕተኛታት ዝብልዎ ክሳብ ዝርደኣካ እንታይ ይብሉ ከምዘለዉ ክትሓትት መሰል ኣለካ።

እቶም ሰራሕተኛታት ብዛዕባኻ ዝጽሕፍዎ ከተንብብ ትኽእል ኢኻ

ነቲ ውጥን ክንክንካ ከተንብብ መሰል ኣለካ። እንተ ተኻኢሉ እቶም ሰራሕተኛታት ነቲ ውጥን ክንክን ምሳኻ ሓቢሮም ከዳልዉዎ ይግባእ። መዝገብ ክንክን ጥዕናኻ ከተንብቦ እዉን መሰል ኣሎካ። እቲ ሓኪም ኣብ'ቲ መዝገብ ገለ ሰፊሩ ዘሎ ምስ ተንብቦ ንጥዕናኻ ወይ ነቲ ዝወሃብ ክንክን ብኣሉታ ክጸልዎ እዩ ኢሉ እንተ ሓሲቡ፡ እቲ ሓበሬታ ካባኻ ብምስጢር ክኸወል ይኽእል እዩ።

ብዛዕባኻ ሓበሬታ ክረክብ ዝኽእል መን እዩ?

ብመሰረቱ ካብ'ቲ ክንክን ዝህበካ ጉጅለ ወጻኢ ብዛዕባ ዝውሃበካ ክንክን ንመን ሓበሬታ ክውሃቦ ኣለዎ ዝውስን ሰብ ንስኻ ኢኻ። እዚ ነቶም ቀረባ ሰብካ ዝኾኑ እዉን ይምልከት እዩ።

ክንክን ጥዕና ብሚስጢር ይምራሕ

ምስጢር ማለት እቶም ሰራሕተኛታት ብዛዕባ ጥዕናኻ ወይ ካልእ ውልቃዊ ጉዳያትካ ክነግሩ ኣይፍቀደሎምን ማለት እዩ። ይኹን እምበር፡ ነቲ ዘድልየካ ክንክን ወይ ሕክምና ወይ ደገፍ ንኽክትረክብ ኣድላዪ ምስ ዝኸውን፡ ንሆስፒታል ወይ ንእንዳ ሶሻል ሓበሬታ ክውሃብ ይኽእል እዩ።

ቈልዑ ከም ቀረባ ቤተሰብ

ሓደ ቈልዓ/መንእሰይ ቀረባ ሰብካ ምስ ዝኸውን፡ እቶም ሰራሕተኛታት ነቲ ቈልዓ/መንእሰይ ዝውሃቦ ሓበሬታ፣ ምኽርን ደገፍን ፍሉይ ግምት ክገብሩሉ ኣለዎም። ምስ ውልቃዊ ድሌታት ቆልዓ/መንእሰይን ደረጃ ብስለትን እውን ክመጣጠን ኣለዎ።

ደጋፊ ሰብ ክግበረልካ መሰል ኣለካ

- ደጋፊ ሰብ ማለት ኣብ’ቲ ኣስገዳዲ ክንክን ኣብ ዘለኻሉ እዋንን ድሕሪኡ ሓደ ወርሒ ዝኸውን ደገፍ ዝህበካ ሓደ ካብ ግዳም ዝመጸ በጽሒ ሰብ እዩ።
- እቲ ደጋፊ ሰብ ኣብ ውልቃዊ ጉዳያትካ ይሕግዘካ፣ምሳኻ የዕልልን ግዜ የሕልፍን።

ንደገፍቲ ሰባት ዝምልከቱ ደንብታት

እቲ ዝድግፈካ ሰብ ብስሩዕ ክበጽሓካ ይኽእል እዩ፣ ሓደ ሓደ ግዜ ግን ናይቲ ክፍሊ ጥዕና ሰዓታትን መምርሕታትን ነቲ ምብጻሕ ክጸልዎ ይኽእል። ብዘይካ ምብጻሕ፡ እቲ ሰብ ንኣብነት ብዛዕባ ክንክንካ ኣብ ዝግበር ኣኼባታት ክሳተፍን ኣብ ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ ኣብ ዝግበር ምጕት ደገፍ ክህበካ ይኽእል።

እቲ ደጋፊ ሰብ ንዓኻ ንምድጋፍ እዩ።

እቲ ደጋፊ ሰብ ብዛዕባ ጥዕናኻን ካልእ ውልቃዊ ሓበሬታኻን ብዝምልከት ብሚስጢር ንኽሕዞ ይቕየድ። እዚ ማለት ኣብ ኣዝዮም ፍሉያት ዝኾኑ ኩነታት ጥራይ እዩ ንኻልኦት ክዛረብ ዝኽእል።

ደጋፊ ሰብ ብኽምዚ ይወሃበካ

እቶም ሰራሕተኛታት ሓበሬታ ንምቕባል ኩነታት ጥዕናኻ ኣብ ደሓን ደረጃ ከም ዘሎ ምስ ኣረጋገጹ፡ ከይደንጎዩ ደጋፊ ትደሊ እንተ ኾይንካ ክሓቱካ ኣለዎም። እቲ ናይ ሕሙማት በርድ እዩ ደጋፊ ሰብ ዝሸመልካ። ነቲ ደጋፊ ሰብ ክትቅይሮ እንተደሊኻ ወይ ቅሬታ እንተሃልዩካ ነቶም ሰራሕተኛታት ክንክን ጥዕና ወይ ነቲ ናይ ሕሙማት በርድ ክትውከሶ ትኽእል ኢኻ።

ኣብ ነፍሲ ወከፍ ዘበ ንሕሙማትን
መቕርብን ሓበሬታ ንኽረኽቡን
ንክንክን ጥዕና ሓሳባቶም
ንኽገልጹን ደገፍን ሓገዝን ዝብህ
ናይ ሕሙማት በርድ ኣሎ።

ገሊኦም መሰላት ክድረቱ ይኽእል

ኣብ ዕጹው ሲኪያትሪ ኣስገዳዲ ክንክን ኣብ ዝወሃበካ እዋን ገለ መሰላት ክድረቱ ይኽእሉ እዮም።

ቴሌፎን፡ ኮምፒተርን ደብዳቤታትን

ኣብ መብዛሕትኡ እዋን ምስ ወለድኻ፡ ሞግዚትካ፡ ኣዝማድካን ፈተውትኻን ክትራኸብ መሰል ኣሎካ። ስለ'ዚ ክንክን ኣብ ዝወሃበካ እዋን ምስ ዝደለኻዮ ክትራኸብ ይፍቀደልካ። እቶም ሰራሕተኛታት ነቲ ብተሌፎን ትዛረቦ ክሰምዕዎ የብሎምን ወይ ነቲ ትጽሕፎ ከንብብዎ ኣይፍቀደሎምን እዩ።

ኣብ ፍሉይ ኩነታት፡ ብምድዋል ወይ ብኻልእ ኣገባብ ካብ'ቲ ክፍሊ ጥዕና ወጻኢ ምስ ዝርከብ ሰብ ንኸይትራኸብ እገዳ ክህሉ ይኽእል እዩ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ግን እቶም ርክባት ነቲ ጥዕናኻ ወይ ነቲ ዝወሃበካ ክንክን ከጋድድዎ እዮም ዝብል ገምጋም ምስ ዝህሉ ጥራሕ እዩ።

ኩሉ ግዜ ካብ/ናብ ጠበቓኻ ወይ ካብ/ናብ በዓል መዚ፡ እቶም ሰራሕተኛታት ከየንበቡ፡ ደብዳቤታት ክትሰድድን ወይ ክትቕበል መሰል ኣለካ። ይኹን እምበር፡ እቶም ሰራሕተኛታት ናባኻ ዝመጽእ ፖስታ ኣልኮላዊ መስተ፡ድራግ ወይ ካልእ ንዓኻ ወይ ናይ'ቲ ሆስፒታል ስነስርዓት ክጎድእ ዝኽእል ነገር ከምዘየሎ ንምርግጋጽ ክፍትሹ ከድልዮም ይኽእል እዩ። እቶም ሰራሕተኛታት ከምዚ ዓይነት ነገራት እንተረኺቦም ይህግርዎ።

እቶም ሰራሕተኛታት ንብረትካ ክምርምሩ ይኽእሉ እዮም

ሓኪም ክህልወካ የብሉን ንዝበሎ ዘይፍቀዱ ነገራት፡ እቶም ሰራሕተኛታት ክቆጻጸሩ ይኽእሉ እዮም። እዚ ኣልኮላዊ መስተ፡ ድራግ ወይ ካልእ ንዓኻ ወይ ንኻልእ ሰብ ክጎድእ ዝኽእል ክኸውን ይኽእል።

ኣብ እዋን ፍተሻ፡ እቶም ሰራሕተኛታት ኽዳውንትኻን ሻንጣኻን ክቆጻጸሩ ይኽእሉ እዮም። ኣብቲ ክፍሊ ጥዕና ምሳኻ ክህልወካ ዘይፍቀድ ነገራት ንኸይህሉ ንምርግጋጽ ክዳውንትኻ ከተውጽእ እውን ክሓቱኻ ይኽእሉ እዮም። እቲ ፈተሻ ንዓኻን ኣካላትካን ብዘኽብር ኣገባብ ክፍጸም ኣለዎ።

ምብጻሕ

ኣብ ሆስፒታል ኣብ እትጸንሓሉ እዋን ኣገደስቲ ዝኾኑ ሰብካ ክበጽሑኻ መሰል ኣለካ። ወለድኻ፡ ኣሕዋትካን ፈተውትኻን ኣብቲ ክፍሊ ጥዕና ኣብ ናይ ምብጻሕ ሰዓታት ክመጹ ይኽእሉ እዮም።

ኣብ ፍሉይ ኣጋጣሚታት እቲ ዑደት ክድረት ይኽእል እዩ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ድማ እቲ ምብጻሕ ንጥዕናኻ ብኣሉታ ምስ ዝጸልዎ እዩ።

ንጥፈታትን ኣብ ደገ ግዜ ምሕላፍን

ክንክን ኣብ ዝወሃበካ እዋን መዓልታዊ ንጥፈታት ክትገብርን እንተወሓደ ንሓደ ሰዓት ኣብ መዓልቲ ኣብ ደገ ክትወጽእን መሰል ኣለካ። ኣብ ፍሉይ ኩነታት እዞም መሰላት ክድረቱ ይኽእሉ እዮም። እዚ ክኸውን ዝኽእል እቶም ንጥፈታት ኣብ ጥዕናኻ ሕማቕ ከም ዘስመዓካ ምስ ዝገብሩኻ እዩ።

ይኹን እምበር ኣስገዳዲ ክንክን ኣብ እትረኽበሉ እዋን ካብቲ ክፍሊ ጥዕና ወይ ከባቢ ሆስፒታል ንበይንኻ ክትወጽእ ኣይትኽእልን ኢኻ። ነዚ ንምግባር ካብ ሓኪም ፍቓድ ክትረክብ ኣለካ። እዚ ምውሳድ ዕረፍቲ ይበሃል።

ክትሰተፍ መሰል ኣሎካ

እቲ ዝወሃብ ክንክ ጥዕናን ሕክምናን ብዝተኻእለ መጠን ምስቲ ሕሙም ብምምኽኻር ክዳሎ ይግባእ።
እዚ ማለት ክንክንካ ዝምልከቱ ገምጋማትን ለበዋታትን ሓበሬታ ክትረክብ ኣለካ።
ብተወሰኺ ብዝተኻእለ መጠን ኣብ ብዛዕባ ክንክንካ ዝሓልፉ ውሳነታት ክትዋሳእ ዕድል ክወሃበካ ኣለዎ።
ማዕረ ማዕሪኡ ግን እቲ ተሳትፍነት እውን ድረታ ኣለዎ።

ኣስገዳዲ ስጉምትታት

ናይ መጨረሽታ ኣማራጺ ጥራይ ኣብ ዝኾነሉ

ኣብ ዕጹው ኣስገዳዲ ክንክን፡ ሰራሕተኛታት ኣለይቲ ሕሙማት ኣብ ፍሉይ ኩነታት ምስ'ቲ ድሌትካ ብቐጥታ ዝጻረድ ነገራት ክገብሩ ይኽእሉ እዮም። ካልእ ኣማራጺ ምስ ዘይህሉ ጥራይ እዩ ናይ ምግዳድ ስጉምትታት ክውሰድ ዘለዎ።

ኣብ ልዕሌኻ ኣስገዳዲ ስጉምቲ እንተ ተወሲዱ፡ ኣብ ሕክምናዊ መዝገብካ ክምዝገብ ኣለዎ።

መድሃኒት በስገዳዲ

መድሃኒት ክትወስድ እንተ ዘይደሊኻ፡ እቶም ሰራሕተኛታት ነዚ ድሌት ብዝተኻእለ መጠን ከኽብሩ ኣለዎም። እቲ ኩነታት ኣዝዩ ጽንኩር ምስ ዝኸውን እሞ'ኸኣ ሓደ ሓኪም ዝተወሰነ መድሃኒት ክትወስድ ከም ዘለካ ምስ ዝውስን፡ ብሓይሊ መድሃኒት ክህበካ ፍቑድ እዩ።

ብቕናት ምእሳር

እቲ ሓኪም ብቕናት ክትግታእ ከም ዘለካ ክውስን ይኽእል እዩ፣ እንተኾነ ግን ንነብስኻ ናይ ምጉዳእ ልዑል ሓደጋ ምስ ዝህሉን ካልእ ክግበር ዝኽእል ኣማራጺ ምስ ዘይህሉን ጥራይ እዩ። ካብቲ ፍጹም ኣድላዪ ዝኾነ ግዜ ንላዕሊ ንነዊሕ እዋን ፈጺምካ ክትግታእ የብልካን።

ዝኾነ ሰብ ብቕናት ገይርና ክንኣስረካ ኢና ወይ ንበይንኻ ክንፈልየካ ኢና ኢሉ ከፈራርሓካ የብሉን።

- በቲ ቅናት ተኣሲርካዮ ኣብ ዘለኻ እዋን፡ እንተወሓደ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ኣርባዕተ ሰዓታት ብሓኪም ክትምርመር ኣለካ።
- እቲ ሓኪም ክንደይ ውሳነታት ክወስድ ከም ዝኽእል ደረት የብሉን። እቲ ብቕናት ንኽትግታእ ኣለካ ዝብል ምኽንያት ምስ ዘብቅዕ ግን ብቐጥታ ነጻ ክትልቀቕ ኣለካ።
- እቶም ሰራሕተኛታት ክንክን ጥዕና ኩሉ ግዜ ምሳኻ ኣብ'ቲ ክፍሊ ክህልዉ ኣለዎም።

ንበይንኻ ምዃን– ኣብቲ ክፍሊ ምጽናሕ

እቲ ሓኪም ንበይንኻ ክትፍለ ከም ዘለካ ክውስን ይኽእል እዩ፣ ንኣብነት ኣብ ውሽጢ ክትዕጾ ወይ ካብ ክፍሊ ንኸይትወጽእ ክትኽልከል ትኽእል ኢኻ።

ንበይንኻ ምፍላይ ኣገዳሲ ዝኸውን ንኻልኦት ክንክን ኣብ ምሃብ ጸገማት ምስ ትፈጥር ወይ ጎነጸኛ ዝኾነ ባህርያት ምስ ተርኢ ጥራይ እዩ።

- እንተበዝሐ ንሸሞንተ ሰዓታት ንበይንኻ ክትኸውን ክውሰን ይኽእል እዩ። ንንውሕ ዝበለ እዋን ንበይንኻ ክትኸውን ኣድላዪ ምስ ዝኸውን፡ እቲ ሓኪም እንተ በዝሐ ንሸሞንተ ሰዓታት ዘገልግል ሓድሽ ውሳነ ክውስን ኣለዎ።
- እቲ ሓኪም ክንደይ ውሳነታት ክወስድ ከም ዝኽእል ደረት የብሉን።ድሕሪ ደጊም ንኻልኦት ክንክን ንምሃብ ጸገም ምስ ዘይትገብር ግን እቲ ውሳነ ከብቅዕ ኣለዎ።
- ሰራሕተኛታት ክንክን ጥዕና ኣብ ስሩዕ ግዜ ክከታተሉኻ ኣለዎም።

ዝርርብ ድሕሪ ኣስገዳዲ ክንክን

ኣብ ትሕቲ ኣስገዳዲ ስጉምቲ ምስ ትነበር፡ ኩነታትካ ምስ ዘፍቅዶ ብቕልጡፍ ምስ ሰራሕተኛታት ዝርርብ ንኸተካይድ ዕድመ ክወሃበካ ኣለዎ። እቲ ዝርርብ ዝድግፍን ተመኩሮታትካ እትገልጸሉን ኣጋጣሚ ክኸውን ኣለዎ። እቲ ዝርርብ ሰራሕተኛታት ከመይ ገይሮም ክሕግዙኻ ከምዘለዎም ዝሓሸ ርድኢት ንኽረኽቡ ክሕግዞም ስለ ዝኽእል ኣብ መጻኢ ብዘይ ኣስገዳዲ ስጉምቲ ክሕግዙኻ የኽእሎም።

ይግባይ ክትብል መሰል ኣለካ

እቲ ዝወሃበካ ክንክን ዝምልከት ውሳነታት ጌጋ እዩ ዝብል እምነት ምስ ዝህልወካ፡ ናብ ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ ይግባይ ክትብል ትኽእል ኢኻ። ኩሉም ውሳነታት ግን ይግባይ ክበሃሉ ኣይክእሉን እዮም።

እቶም ሰራሕተኛታት ከመይ ጌርካ ይግባይ ከም እትገብር ክነግሩኻ እዮም።

እቶም ሰራሕተኛታት ኣየኖት ውሳነታት ይግባይ ክበሃሉ ከም ዝኽእሉ ክነግሩኻ እዮም። ከመይ ጌርካ ከም ትገብሮን ከመይ ጌርካ ናብ ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ ይግባይ ከም እትጽሕፍን እውን ክነግሩኻ እዮም።

ሓደ ህዝባዊ ጠበቓ ክሕግዘካ ይኽእል እዩ።

ንሓደ ውሳነ ናብ ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ ይግባይ ምስ ትብሎ ምስኡ እዉን ከተቕርብ እንተ ኾይንካ ምስ ሓደ ህዝባዊ ጠበቓ ንኽትራኸብ ክሕግዙኻ እዮም። ንሓደ ውሳነ ናብ ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ ይግባይ እንተ ኣቕሪብካ፡ ኣብ ይግባይን ምስ ቤት ፍርዲ ኣብ ዝካየዱ ርክባትን ዝሕግዘካ ህዝባዊ ጠበቓ ንኽትራኸብ እውን ሓገዝ ትረክብ። ካብ ህዝባዊ ጠበቓ ሓገዝ ምርካብ ናጻ እዩ።

ብመሰረት ውዕል መሰላት ስንኩላን ሕቡራት ሃገራት፡ ህላወ ስንክልና ብዝኾነ ይኹን መገዲ እቲ ስንኩል ናጽነት ንኽሕረሞ ምኽንያት ክኸውን የብሉን። እቲ ሰብ ልክዕ ከም ካልኦት ሰባት ብማዕረ ናጽነትን ውሕስነትን ክረክብን ብዘይሕጋዊ መንገዲ ወይ ብዘይ ፍቓድ ናጽነቱ ከይምንጠልን መሰል ኣለዎ።

ምስ ዘይትዓግብ ወይ ሕቶታት ምስ ዝህልወካ

ኩሉ ግዜ ምስ ሰራሕተኛታት ክንክን ጥዕና ወይ ሓኪምካ ክትዛረብ ትኽእል ኢኻ። ንሳቶም ክሕግዙኻ እዮም፡ ጽቡቕ ክንክን ንኽትረክብ ናይ ምርግጋጽ ሓላፍነት ድማ ኣለዎም።

ንዓይ እዉን ክትውከሰኒ ትኽእል ኢኻ!

ርኢቶታትን ደገፍን

ኣብ 1177 ብዛዕባ ከመይ ጌርካ ርእይቶታት ከም እተቕርብ ወይ ብዛዕባ ክንክን ጥዕና ጥርዓን ከም እተመልክት ዝያዳ ከተንብብ ትኽእል ኢኻ። ኣብ 1177.se ብምእታው "om du inte är nöjd" ዝብል ድለ። ብተወሳኺ ኣብ socialstyrelsen.se "inte nöjd med vården"ኢልካ ብምድላይ ተወሳኺ ከተንብብ ትኽእል ኢኻ።

ኣብ 1177 ንሕሙማትን ንመቕርብን ደገፍ ዝህባ ማሕበራት ሓበሬታ ኣሎ። ኣብኡ ምስ ከማኻ ተመሳሳሊ ተመኩሮ ዘለዎም ሰባት ክትራኸብ ትኽእል ኢኻ። ኣብ 1177.se ብምእታው "patientföreningar och närståendeföreningar" ንዝብል ድለዩ።

መዝገበ ቃላትን ኣሕጽሮተ ቃላትን

ዋና ላዕለዋይ ሓኪም	ብስነ-ኣእምሮ ስፔሻሊስት ዝኾነ ሓኪምን ከምኡ'ውን ናይ'ቲ ኣስገዳዲ ሲካትርያዊ ክንክን ጥዕና ሓላፊ
ምምሕዳራዊ ቤት ፍርዲ	ብዛዕባ ኣስገዳዲ ክንክን ክውስን ዝኽእል ቤት ፍርዲ
ናይ ምቕባል ውሳነ	ቅድሚ በስገዳዲ ክንክን ምርካብካ ክህሉ ዘለዎ ውሳነ ኣስገዳዲ ውሳነ። ናይ ምቕባል ውሳነ ዝውስነ ሓኪም፡ ናይ ስነ-ኣእምሮ ስፔሻሊስ ክኸውን ኣለዎ።
ኮንታክት ፐርሰን	ካብቶም ሰራሕተኛታት ሓደ ምሳኻ ኣብ ዝግበር ርክብ ፍሉይ ሓላፍነት ኣለዎ።
LPT	ሕጊ ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ
LRV	ሕጊ ብዛዕባ ክንክን ፎረንዚቓዊ ሲካትሪ
ናይ ዕረፍቲ ፍቓድ	ካብ'ቲ ሆስፒታል ወጻኢ ንበይንኻ ናይ ምኳን ተኽእሎ ኣሎ፣ ንኣብነት ኣብ ገዛኻ።
ዕጹው ኣስገዳዲ ክንክን	ኣስገዳዲ ክንክን ኣብ ሆስፒታል 24 ሰዓታት።
ናይ ክንክን ምስክር ወረቐት	ኣስገዳዲ ክንክን ንኽወሃበካ እታ ብቐዳምነት ተድሊ ናይ ሓኪም ምስክር ወረቐት። ናይ ክንክን ምስክር ወረቐት እንተሎ ክሳብ በስገዳዲ ክንክን ክወሃበካ ድዩ ኣይክወሃበካን ዝውሰን፡ ብዘይ ድሌትካ ኣብ'ቲ ሆስፒታል ክትጸንሕ ክትግደድ ትኽእል ኢኻ።
ውጥን ክንክን	ክንክን ኣብ ዝወሃበካ እዋን ክንክንን ካልእ ዘድልየካ ነገራትን ዝገልጽ ሰነድ።
ክፉት ኣስገዳዲ ክንክን	ዝተወሰነ መድሃኒት ክትወስድ ወይ ኣብ ገለ ክንክን ክትሳተፍ ክትግደድ ትኽእል ኢኻ። ኣብ'ቲ ሆስፒታል 24 ሰዓታት ምኳን ግን ግድን ኣይኮነን።

መውከስታታት

ንኹሎም ሕሙማት ዝምልከቱ ሕግታት ኣብ ሕጊ ክንክን ጥዕናን ሕክምናን (HSL)፡ ሕጊ ሕሙማትን ሕጊ ድሕነት ሕሙማትን (PSL) ይርከቡ።

ስነ-ኣእምሮኣዊ ክንክን ብዘይ ድሌት ሕሙማት ዝምልከቱ ፍሉያት ሕግታት፡ ኣብ ሕጊ ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ(LPT) ይርከብ።

ሕግታት ምዕቃብ ምስጢር ኣብ ሕጊ ግሉጽነትን ሕጊ ምዕቃብ ምስጢርን (OSL) ይርከብ።

እዚ ሓበሬታዊ ጽሑፍ ብመሰረት እቶም ንኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ ዝምልከቱ ሕግታትን ካልኦት ደንብታትን እዩ ተዳልዩ። እዚ ሓበሬታ ንምርድኡ ንኽቐልል፡ ዝተውሰኑ ሕጋዊ ኣምርን መግለጺታትን ብዝቐለለ እዮም ተገሊጾም ዘለዉ።

Socialstyrelsen

ብመሰረት LPT (ዓንቀጽ ቁጽሪ 2023-12-8850) ኣስገዳዲ ክንክን ስነ-ኣእምሮ ንዝወሃቦ ዝምልከት ሓበሬታ ካብ መካነ መርበብና ከተውርዶ ትኽእሉ ወይ ድማ ካብ ናይ ሃገራዊ ቦርድ ጥዕናን ሰብኣዊ ድሕነት ክፍሊ ሕትመት ኣገልግሎት ክትእዝዙ ትኽእል ኢኻ።
www.socialstyrelsen.se/publikationer